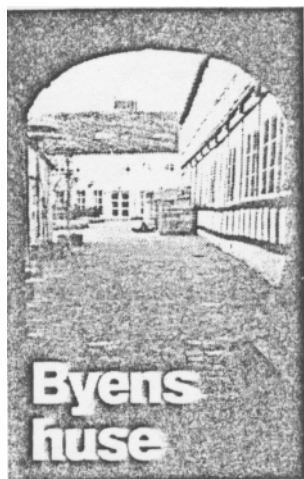

400 år på bagen

De ældste huse i Horsens findes på hjørnet af Nørregade og Graven

Bindingsværk - det er romantik og gamle dage. Og Horsens har masser af det.

Men for det meste ligger det gemt lidt af vejen i baggårde, hvor man kun kommer, når man har et ærinde.

Hvis man har besøgt byer som Ribe og Helsingør med deres talrige smukke gadehuse, er Horsens håbløst distanceret. Det er ikke bindingsværket, der skal sælge byen til turisterne.

Men når man er fastboende, er det oplagt at bruge en søndags-tur til at kigge på denne del af de gamle bygninger. Det gøres bedst i selskab med en lokalkendt milt, som ved hvilke gårde og krinkelkroge, der er værd at kigge ind i.

Og som kan pege ejendommene på hjørnet af Nørregade og Graven ud og sige: Her er byens ældste huse. Bygget i 1600-tallet og siden ændret flere gange.

Gavl-huse

Oprindeligt var Nørregade 2 og 4 to huse, som lå med gavlene ud mod gaden. Men de er blevet slået sammen til et hus, og de to gavle er blevet bygget om til en facade.

Nabo-ejendommen nr. 6

har altid været et facade-hus, så kun det istandsatte nr. 8 ligger i dag med gavlen mod Nørregade, sådan som det har gjort de sidste knap 350 år. Og sådan som mange andre huse lå i middelalderens Horsens.

Kældre og kirker

Rundt om i Horsens findes dele af endnu ældre byggeri. Enkelte huse har bevaret kældre fra 1500-tallet, og på ejendommen Søndergade 29 kan man se nogle knægte i træ, som understøtter første-salen og fortæller, at bygningen er opført i samme århund.

Kirkerne bør vel for en ordens skyld også nævnes. Vor Frelsers Kirke har rekorden i alder. Den kan byde på det formentlig ældste murværk i byen, dateret til 1225.

Port-træerne

Men når snakken er om huse, er de fire i Nørregade alders-præsidenter. Oven i købet er de meget karakteristiske - med længer, der strækker sig ind i gårdene. Man fornemmer det klart, når man går ind i porten mellem nr. 4 og 6.

I samme omgang bør man kigge på port-træet - træstykket, der danner overligger i porten, og som er dekoreret med en indskrift. Disse port-træer er noget meget karakteristisk for Horsens. De kan findes over porte flere andre steder i byen, og museet har en samling på mere end 100, som er hentet fra nedrevne bygninger.

Et af de fineste port-træer i landet findes i ejendommen Søndergade 32, kendt som Monbergs Gård. Den er opført i 1772, men den smukke facade er i dag skæmmet af store forretnings-vinduer.

Byen bygget om

1700-tallet var en frem

gangsrig periode i Horsens. Hele byen blev bygget om. Derfor skorter det på bygninger fra 1600-tallet og før. Til gengæld er Horsens i dag den danske by, der mest homogent viser 1700-tallets bebyggelse.

Ikke langt fra husene i Nørregade - i Smedegade 9 - gemmer sig i porten en lille, lav bygning. Den er medtaget af tidens tand, men alligevel typisk for 1700-tallets bindingsværk - med tvær-bjælker, der rager lidt ud over de lodrette bjælker i muren og er fæstnet med en tap.

Tekst: Chr. Rimestad

Foto: Lars Juul

Længere oppe i gaden - bag Tobaksgården - kan man finde et pakhus i bindingsværk, også fra 1700-tallet, ligesom der i flere af gårdene i Nørregade er bindingsværk. Badstuestræde er også værd at kigge på, ligeledes pakhuset å hjørnet af denne gade og Aboulevarden.

Nørregade 6, set fra gården. Længen, der strækker sig ind i gården, svarer godt til 1600-tallets byggeskik.

Byens fornemste bindingsværk fra 1700-tallet skal man dog udenfor bymidten for at finde - nemlig til Sundvej 9, hvor Claus Cortsens gård nu ligger.

Denne smukke bygning blev i 1718 opført på Søndergade 10. Dens ry rakte vidt - så langt, at huset kom til at danne forbillede for Danmarks pavillon på verdensudstillingen i Paris i 1900.

På år efter dukkede der planer op om et nybyggeri på Søndergade-grunden. Hele byen diskuterede, om Cortsens gård skulle blive liggende eller rives ned. Enden på det hele blev, at en muremester købte huset og i 1912-13 flyttede det til Sundvej, hvor det blev genopført med genbrug af det gamle tømmer.

Inden for det sidste års tid er bygningen påny blevet istandsat, så den i dag fremtræder vel så smuk, som da den blev opført.

Eneste anke er placeringen på Sundvej. Det er svært for øjnene at passe bindingsværket ind mellem vejens andre huse fra en helt anden tidsalder.